

Pontozás - irodalmi verseny 2016

1. Igazak vagy hamisak az alábbi állítások? Tegyéél jelet a megfelelő oszlopba! (7 pont)

	igaz	hamis
Arany János a Murány ostromát a Kisfaludy Társaság pályázatára írta.	x	
A Murány ostroma kedvéért megszakította a Toldi estéjének írását.	x	
A Murány ostroma cselekménye felöleli a vár hosszú ideig tartó ostromának történetét.		x
Arany elsősorban a történet érzelmi hitelességének megteremtésén fáradozik.	x	
Arany szándéka az volt, hogy a Murány ostroma a legigényesebb magyar irodalmi nyelven szólaljon meg.		x
Szécsi Mária – és Arany több más női hőstét – részben leánya ihlette, akit „istenkéz remekének” tartott	x	
Arany nem ismert olyan szépirodalmi alkotásokat, amelyek Szécsi Mária történetét dolgozták föl.		x

2. Szécsi Mária történetét sokan feldolgozták a magyar irodalomban. Említs meg közülük három olyan szerzőt, akinek neve előfordul a versenyre kiadott szakirodalomban (3 pont)

Gyöngyösi István, Dóczy Lajos, Petőfi Sándor, Tompa Mihály, Kisfaludy Károly, Mednyánszky; de elfogadtuk Arany János nevét is

3. Mit jelentenek mű szövegéből vett idézetek kiemelt szavai?
(*Elfogadtunk más, tartalmában megfelelő választ is.*)

„...de nem hallgatá az **színes beszédet**...” **hízalgő**

„...**víhatlan** erősség...” **bevehetetlen**

„... **hitvesül bírja** ennek testvérét...” **felesége**

„... lesújtá e **balhír** Veselényi lelkét...” **rossz hír**

„...Úti **szövétnékül** ... vezette...” **fáklya**

„...Föltekert **mordályom** köntösujjban lészen...” **puska, löfegyver**

„...Rajta áll a **bakó**, némán és mereven...” **hőhér**

(7 pont)

4. Amikor Veselényi Mária kérésére elindul Murányba, heves vihar dúl. Milyen lelki folyamatokat jelenít meg a természeti jelenség leírásával a költő? (6 pont)

(Elfogadtunk másként megfogalmazott, tartalmában megfelelő válaszokat is.)

Szereplő neve	Milyen érzelmeket, tulajdonságokat fejez ki a vihar leírása?
Veselényi	<i>szerelem, erő, bátorság, elszántság</i>
Mária	<i>vívódás: nem tudja, mit szeretne inkább – pártját, Veselényit; jöjjön veselényi vagy ne jöjjön</i>
Solymosi	<i>megalázottság, hűség: be szeretné bizonyítani, hogy Veselényi igazságtalanul ítélte meg</i>

5. Arany művében Murány eredménytelen ostroma megosztotta Veselényi hadnagyait. Keresd meg az összetartozó neveket, nézeteket, idézeteket! Írd a nevek alá a megfelelő betűket, számokat! (10 pont)

Gombkötő	Vadászi	Fekete László	Kazai	Solymosi
<i>c</i>	<i>a</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>b</i>
<i>1</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>5</i>

a	b	c	d	e
jobb meghalni küzdelemben, mint tétlenül szégyenkezni; meg kell rohamozni a várat	a várban bőségesen van eleség; nem érdemes folytatni az ostromot	Veselényi nem kockáztathatja nehezen megszerzett hírnevét; nem hagyhatják abba az ostromot	a várban el fog fogyni az élelem; ha megéheznek, fel fogják adni a várat; ki kell várni	az ostromlók a harcot nem emberrel, hanem az Isten által alkotott szirttel vívják; nem szégyen feladni a küzdelmet

1	"E dicső gyémántot szilárdul öelve: Ékesen foglalja a király kegyelme. S e nevet ha félti vezér ő nagysága: Kérdem én, bajtársak, nincs-e igazsága?"
2	"Vegyük gondolóra: hiába hogy nyár van: Aratás ideje nincs magas Murányban; És az ég, midőn hull éjjeli harmatja, Hogy szomjat eloltson, oly bőven nem adja.
3	"Az ágyúgolyó is félúton leszédül: S szárnya-szegve hull le légi ösvenyérül, Vagy a sziklafalba ütve olykor magát, Széjjelzúzza benne kemény vas homlokát.
4	"S vagy sikerül végre bevennünk a várat, Vagy kiontott vérünk e kövekre szárad - S hadd száradjon inkább vérünk sziklafélre, Mint szennyes gyalázat ennyi tiszta névre."
5	"Élelem, mi három évre is sok lenne, Százöles kút, gazdag tiszta forrás benne, Nyers anyag: fa, kő, vas; műhelyek, munkások... Szóval, semmiben sincs megfogyatkozások.

6. Az alábbiak közül mely tárgyak voltak Veselényi Szécsi Máriának vitt ajándékai között? Húzd alá a nevüket! Minden helyes jelölés egy pontot ér. A hibás jelölésekért pontot vonunk le.

páncél, lándzsa, óra, pajzs, kard, szőnyegek, ruhák, sisak,

különleges nyeregszerszám, lovak, kösöntyű, diadém (7 pont)

7. Az alábbi szöveget Veselényi mondja azután, hogy hadnagyaival nem tudják kitalálni, hogyan vehetnék be Murányt.

"Egy néember, egy özvegy, egy hősködő asszony.
Aki páncélt hordoz, hogy kacajt támasszon,
Aki gyáva kézzel nyúl hadi szerszámhoz,
S katonásdit játszó gyermeket utánoz?"

- a) Milyen a hangneme az idézett szövegnek? **gúnyos**

b) Mit jelentett régen a néember szó? **Ma milyen jelentése van?**

eredetileg semleges jelentésű szó (nő+ember), később negatív jelentéstartalom társult hozzá

(Elfogadtunk másként megfogalmazott, tartalmában megfelelő válaszokat is.)

(3 pont)

8. Görömbei András A csehszlovákiai magyar irodalom című munkájában kiemelkedő és markáns alkotónak nevezi Dobos Lászlót. Az alább felsoroltak életének, pályájának egy-egy állomásához kapcsolódnak. Hogyan? Minden válaszd legalább két lényeges elemet tartalmazzon!

Az itt közölt részletes válaszok a javító tanároknak készültek segítségül; a versenyzőnek minden esetben elegendő volt az itt felsorolt információk közül kettőt megemlíteni a válaszában a maximális pontszám eléréséhez.

Sárospatak: **1945-49 között itt járt tanítóképző főiskolára, 1949-ben el kellett hagynia Magyarországot.**

Komensky (Comenius) Egyetem: **Egyetem Pozsonyban. 1951-től kezdve itt tanult magyar-történelem-polgári nevelés szakon, tanulmányai utolsó éveiben és azután is 1960-ig tanít is.**

Magyar Íróközösség : **1954-ben alakított szövetség, Dobos László lett az első titkára.**

Irodalmi Szemle: **a Szlovákiai Írószövetség magyar tagozatának lapja, Dobos László volt az alapító főszerkesztője, 1958-ban hozták létre**

Madách Könyv- és Lapkiadó : **igazgatója volt 1970-től 1972-ig, 1990-1994 között; itt jelentek meg regényei is**

Csemadok: **Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kultúregyesülete eredetileg ; ma Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség vagy ennek lényegét kifejező meghatározás (pl. magyar kulturális egyesület Csehszlovákiában)
1968-71: elnöke Dobos László**

(10 pont)

9. A Hólepedőt „kibeszélésnek” nevezi Márkus Béla. Mit kell az írónak „kibeszélnie” magából?

(Elfogadtunk más, tartalmában megfelelő válaszokat is.)

1968-69-ban(1)

elítélte Csehszlovákia megszállását (a Varsói Szerződés csapatainak bevonulását)(1),

ezért megbélyegezték (opportunist, nacionalista, revizionista, szovjetellenes(1) , megfosztották tisztségeitől(1),

hallgatásra ítélték(1)

(Elfogadtunk másként megfogalmazott, tartalmában megfelelő válaszokat is.)

(5 pont)

10. Műveinek egyik csoportját a szakirodalom történelmi és szociális súlypontú regényeknek minősíti. Említs meg ezen művek közül kettőt!

Messze voltak a csillagok, Földönfutók, Egy szál ingben

Ezekkel szemben Milyen típusú regénynek nevezi Márkus Béla a Hólepedőt?

erkölcsi és/vagy pszichológiai vonatkozású regény

(Elfogadtunk másként megfogalmazott, tartalmában megfelelő válaszokat is.)

(3 pont)

11. A főszereplő élete Csehszlovákiában, egy felvidéki faluban és egy városban folyik. Mely (a történet időpontjában létező) országokban élnek a rokonai? Mi a foglalkozásuk?

Románia - juhász

Magyarország – cipész

Szovjetunió – borbély

Hogyan nevezi ő magában ezt a térséget?

Kis-Európa

(7 pont)

12. A regényben előfordul a predestináció szó.

a) Mi az eredeti jelentése? **eleve elrendelés tan a református vallásban(2)**

b) Hogyan értelmezi ezt saját magára a főszereplő?

értelmiségi, pedagógus, biológus(3)

(5 pont)

13. A regény nyelvére jellemző a metaforikusság. Állapítsd meg, milyen szóképek szerepelnek az alábbi idézetekben! (5pont)

	szókép megnevezése
--	--------------------

„madárszárnyak billegése az öregasszony hangja”	metafora
„körötte fehér csendben folyik az idő”	szinesztézia
„hívja a szendregés puha melegsége”	megszemélyesítés
„kezei ágakként hajladoznak a lány fölött”	hasonlat
„...ha éjszaka eltört a gyerek nyugalma”	metafora

14. A főszereplő falusi lány, tanulmányai elvégzése után ott helyezkedik el, de aztán visszamenekül a városba. Két okot említs meg! (2 pont)

**Menekül a szülői háztól (nagymama, apa , anya)
 azt hiszi, a városban nem lesz annyira szembeszökő a magánya, mint családjá
 közelében**

(Elfogadtunk másként megfogalmazott, tartalmában megfelelő válaszokat is.)

15. A fehér szín nagyon gyakran jelenik meg a regényben, más és más kifejezésekben, más és más jelentéssel. Említs meg négy különböző kifejezést és értelmezd is őket. (8 pont)

fehér - köd, zűrzavar, bizonytalanság, ellenség/eltakar, megvéd; pl. a főszereplőt a házassági hirdetések után szégyenében; eltakarja a rövid hajú orvost, aki tetszik neki, de nem remélhet semmit tőle

- **ágy, menyegzői/ nászágy/a házassági hirdetésre kapott válaszlevelek által letakart ágy/ betegágy**
- **fehér fal:halál**
- **baleset után : fehér ragyogás – a segítő autók lámpáinak fénye, a segítő mentősök/kórházi dolgozók a kezükben lévő hófehér vásznakkal**
- **hóésés: az élet holt ideje, ami után jön a karácsony/utolsókép kavargó hóésése**
- **mennyezet: ide vetíti ki emlékeit, vágyait a mozdulatlanság idején**

(Elfogadtunk másként megfogalmazott, tartalmában megfelelő válaszokat is.)

16. A mű szövegében előfordulnak bibliai utalások is. Nevezd meg kettőt! (4 pont)
- **teremtés – 6 napig volt sötétségben a baleset után (a teremtés ideje) többször annyi (hatszor-hétszer annyi) ideig kell küzdenie a mozdulatlansággal, mint ameddig a teremtés tartott + a teremtés kezdete vagyok**
 - **paradicsom – a betegtársa emlékszik így az őszi almáskertre**
 - **keresztre feszítés - a betegágyban kiszolgáltatottan fekvő („szüzek keresztre feszítése”)**
 - **bűnbeesés után – először szemérmét próbálja takarni bénult kezével**
17. A főszereplőnek van egy tanítványa, akihez nagyon hasonlóan érzi magát.
Mi a neve? **Darina(1)**
Mi bennük a közös? **a kislány dadog(1); ugyanazt a megaláztatást éli át,(1) mint a főhős; a ritmus segítene rajta,(1) mint a főszereplőn : dallam(1) – léptek kopogása, tánc(1) (5 pont)**
(Elfogadtunk másként megfogalmazott, tartalmában megfelelő válaszokat is.)
18. Mi a főhős neve? **Erzsébet (1)**
Hogyan szólítják őt? **Csinoska, (1)Kedveske,(1) (Egyetlenke, Kisjuliska)**
Mit jelölnek ezek a nevek? **Az emberek hozzá való viszonyát – az idősebbek, nők(1), kedveskedni akarnak(1); a férfiaknak teszik(1), titokban vágynak rá (1)**
(Elfogadtunk másként megfogalmazott, tartalmában megfelelő válaszokat is.)
(7pont)
19. Kicsoda Manó? Mi a szerepe a főszereplő életében? Mit jelképez?
Üvegszemű(1) nyakigláb baba(1)
Vele van mindig(1) – kastély, autó visszapillantója ; helyettesíti a valódi társat(1); a balesetben elvész;(1) a lány teljesen magára marad (1)
(Elfogadtunk másként megfogalmazott, tartalmában megfelelő válaszokat is.)
(6pont)